

gaar over til at saa noget fast om Arbejdsretter. Jeg tror altsaa, det vilde være heldigere at gaa langsomt frem, thi paa den Maade gaar man jo i Reglen sikrest. De Boldgiftsretter, som ere oprettede i Kjøbenhavn — og saa vidt jeg ved, er der ogsaa saadanne i enkelte Provinsbyer — have vistnok arbejdet ganske godt, men siden det kom frem, at der var noget i Vente, at Næringsloven vilde optage nogle af disse Forhold til Behandling, samt siden Næringskommissionens Arbejde og ogsaa dette Forslag kom frem, er det sikkert stagneret med Oprettelsen af flere. Det er vistnok Grunden til, at der nu ikke er sket noget Fremskridt i de forløbne Aar. Blev det derimod bekendt, at man ikke kunde vente en Lov som denne i den nærmeste Tid, er det sandsynligt, at det Arbejde, som er begyndt, kunde fortsættes, udvikles i en heldig Retning, og Boldgiftsretterne kunde da saa en yderligere Myndighed, om man saa vil sige, som Arbejdsretter. Det er min Betragtning af dette Spørgsmaal, og jeg skulde ønske, at man gif frem paa den Maade. Jeg vil nu ikke dermed sige, at jeg ønsker Sagen standsjet, men jeg vilde ønske, at man ikke forhastede sig. Jeg vilde ønske, at man tænkte vel over Forslaget, tænkte over, hvorledes det kunde formes, men ikke anstrengte sig for at bringe det ud i Livet, før man fik tydeligere Oplysninger fra de Steder, hvor det nu virker og har virket i saa kort Tid — for det er jo kun en kort Tid siden, de tytte Næringslove kom frem — og der maa jo være Steder i Thykland, hvor der er Forhold, som kunne sammenlignes med vore.

For øvrigt er der i Thykland kommen en Tanke frem, som maaste ikke er ny og maaste ogsaa har været fremme her hjemme, det tør jeg ikke sige noget om, men som har tiltalt mig meget. Paa en Haandværkerforsamling i Köln for nogen Tid siden var der en Advokat eller en Dommer — det var vistnok en Dommer — som ønskede, at der til de bestaaende Retter — der var vistnok nærmest tænkt paa Underretterne — kunde bestikkes eller tilkaldes, hvad man nu kalder det i det juridiske Sprog — tekniske Kræfter eller Sægsfolk til at være Meddommere, og den Tanke kan jeg godt forstaa, thi saadanne Mænd kunde gøre overordentlig Nytte. Det er i min lange Virksomhed som Murmester af og til faldet i min Lod at blive tilkaldt ved Søgmaal om Bygningsager, og det har da ofte undret mig, hvor vanskeligt det har været for Parterne, for de sagsførende, at spørge Skønsmændene om, hvad det egentlig var, de ønskede oplyst. Vi have godt kunnet forstaa, hvad deres Mening var, og der skulde kun grumme lidt til fra en sagtyndig

Mands Side, for at hjælpe dem paa rette Vej, men de have meget ofte, tør jeg sige, ikke faaet den Bæst, som de kunde have ventet og burde have haft, fordi de ikke have forstaaet at spørge. Noget saadant vil kunne undgaas, og mange Retssager vilde kunne fremmes betydeligt og afgøres med større Sikkerhed og Hurtighed, naar der var saadanne Sægsfolk eller tekniske Folk, som kunde blive tilkaldte til Understøttelse for Dommerens Arbejde. Dersom man kunde naa noget saadant, er jeg sikker paa, at de nu bestaaende Retter kunne behandle de Spørgsmaal, her vilde komme frem, paa en lige saa god og ganske sikkert lige saa hurtig Maade, som her er tænkt. Thi det er ikke altid givet, at man her vilde kunne saa Sagen hurtig, billig, sikkert og fagmæssig afgjort saaledes, som det er blevet sagt om disse Arbejdsretter. Jeg er ikke sikker paa, at det vil gaa saa hurtigt, som mange, der glæde sig til Lovens Gennemførelse, tænke, thi det vil jo blive nødvendigt ligesom nu, at mange Sager skulle undersøges paa Arbejdsstedet, paa det Sted, hvor det er udført, som skal bedømmes, og dette maa absolut tage Tid. Jeg kender et Tilfælde, hvor en Boldgiftsret her i Byen har maattet i en enkelt Sag afholde 11 Møder i selve Retssalokalet foruden adskillige Møder paa det Sted, hvor den Genstand var, der skulde dømmes over, saaledes at hele Sagen trak ud i et Fjerdingaar. Dette var naturligvis nok en ualmindelig Sag, men der har ogsaa i andre Sager været afholdt lange og besværlige Møder i de nuværende Boldgiftsretter, og saadant kan ikke undgaas; der er altsaa Maade med den Hurtighed, der vil kunne opnaas ved disse Retter. I Thykland er det noget andet. De fleste Sager, som der forekomme ved de bestaaende Retter, angaa Spørgsmaal, der kunne ekspederes hurtig. Jeg havde Læslighed til i sidste Sommer i Sydthykland i lokale Blade at se Afgørelser af en Del Sager ved Gewerbegericht; de fleste af disse Sager vare angaaende Lærlingeforhold, men Lærlingeforholdet kommer jo slet ikke ind under dette Lovforslag. Dernæst er der i Thykland noget, der kaldes Arbejdsbøger; saadanne skulle unge Mennesker, umyndige Personer, have der; det er noget, man ikke kender til her i Landet. Det er en Bog, som skal afgives til Fabrikherren eller Mesteren, for hvem vedkommende arbejder, og hos ham skal den bero, indtil den unge Mand gør Forandring; saa skal Mesteren give ham sit Vidnesbyrd i Bogen. Naturligvis kan der da opstaa Trætter om Udleveringen af Bogen eller om de Vidnesbyrd,